

WEBINAR

Kontrola palenisk w praktyce

- Jak prowadzić skuteczne kontrole?
- Jak zachować się w trudnej sytuacji?
- Kontrola - krok po kroku

Województwo
Śląskie

Honorowy patronat
Marszałka Województwa Śląskiego
Jakuba Chęstowskiego

PATRON HONOROWY:

Marszałek
Województwa
Mazowieckiego

Partner

Partner medialny

Organizatorzy

Program:

10:00 – 10:10 | Przywitanie, wstęp i kwestie techniczne (Anna Dworakowska, Polski Alarm Smogowy)

10:10 – 10:30 | Kontrola palenisk w praktyce – prezentacja poradnika dla urzędników i straży gminnych (Anna Dworakowska, Polski Alarm Smogowy)

10:30 – 11:00 | Czy wystarczy jeden strażnik? – doświadczenia Igołomii-Wawrzeńcyc oraz Koniuszy z kontroli palenisk (Grzegorz Gruszczak, strażnik gminny z gminy Igołomia Wawrzeńcycy oraz Koniusza)

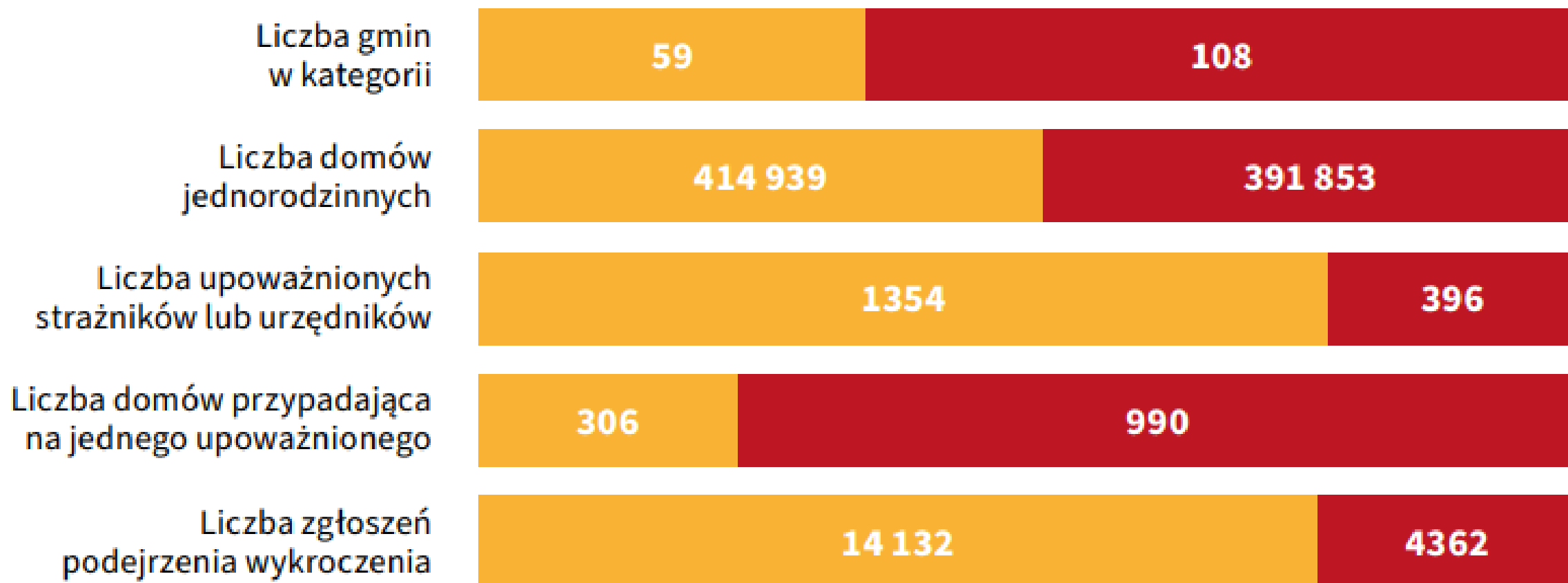
11:00 – 11:30 | Kontrola to nie wszystko – doświadczenia Miasta Rybnik z działań antysmogowych (Bartłomiej Kozieł, Urząd Miasta Rybnik)

11:30 – 12:00 | Kontrola inaczej: dronem w smog i akcja Karny Kopciuch – doświadczenia z kontroli palenisk za pomocą dronów oraz z wdrażania procedur kontrolnych w ramach akcji Karny Kopciuch (Janusz Piechoczek, Polski Alarm Smogowy)

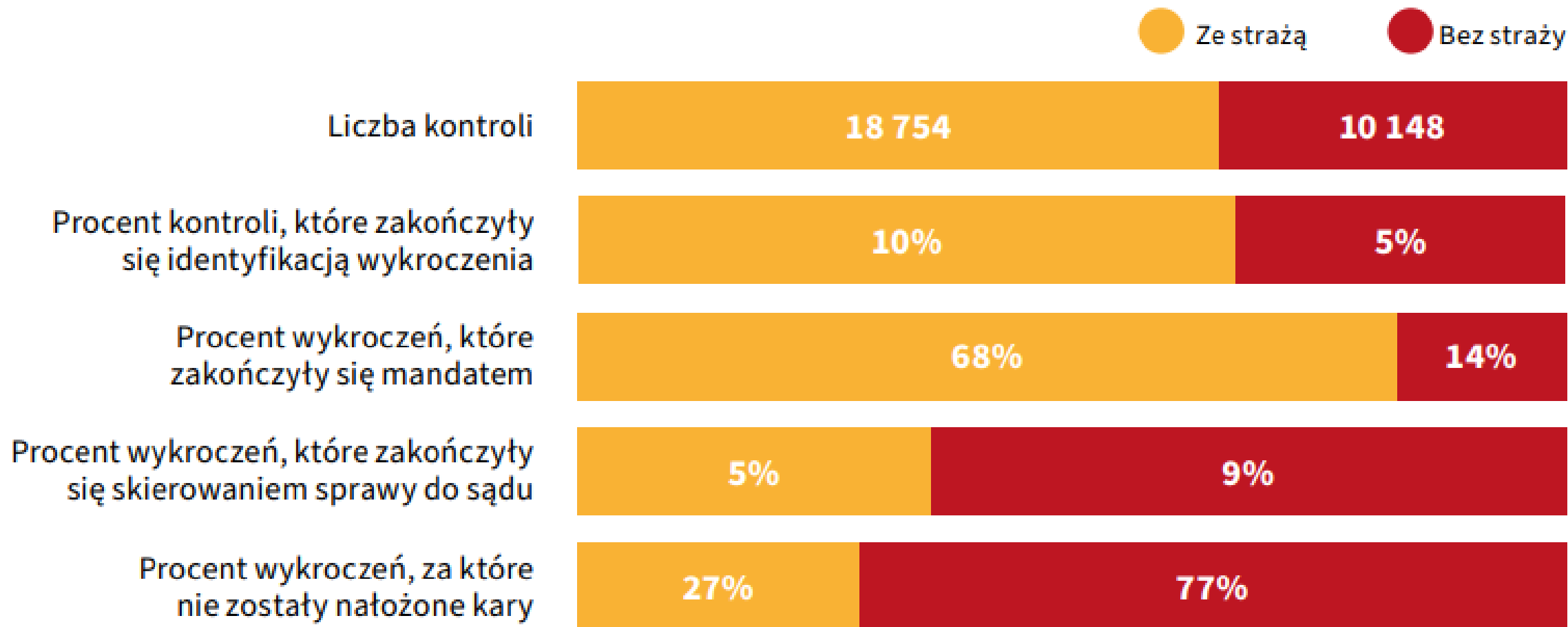
12:00 – 12:30 | Zapytaj prawnika – sesja pytań i odpowiedzi dot. kontroli palenisk (radca prawny Miłosz Jakubowski, Fundacja FrankBold)

Kontrole palenisk – gdzie jesteśmy?

● Ze strażą ● Bez straży

Kontrole palenisk – gdzie jesteśmy?

**Kontrola palenisk w praktyce.
Poradnik dla urzędników**

Poradnik obejmuje:

- ▶ **podstawy prawne kontroli indywidualnych urzędzeń grzewczych;**
- ▶ **praktyczne wskazówki jak przygotować się do kontroli i skutecznie ją przeprowadzić;**
- ▶ **załączniki przydatnych wzorów dokumentów.**

Wersja 1.1 Informacje zawarte w poradniku są zgodne z polskim stanem prawnym na dzień 15.10.2022 r.

2

Podstawy prawne kontroli indywidualnych urzędów grzewczych

2.1.1 Kontrola przestrzegania uchwały antysmogowej

2.1.2 Kontrola spalania odpadów

2.2.1 Kontrolujący – prawa i obowiązki

2.2.2 Kontrolowany – prawa i obowiązki

Kontrole rutynowe (planowe)

To kontrole prowadzone z inicjatywy danego organu, według planu, który został wcześniej ustalony lub jest wymagany przez odpowiednie akty prawne (np. Programy ochrony powietrza).

Kontrole interwencyjne

Są realizowane na podstawie zawiadomień o podejrzeniu nieprawidłowości, które mogą być otrzymywane pisemnie, telefonicznie, ustnie czy drogą elektroniczną lub są to kontrole spowodowane dostrzeżeniem nieprawidłowości bezpośrednio przez organ kontrolny (straż miejską, urzędników czy policję).

Kontrole następcze (rekontrole)

To kontrole ponowne, prowadzone po wcześniejszym wykryciu naruszenia, w celu sprawdzenia czy przepisy naruszone uprzednio są już w danym miejscu przestrzegane. W przypadku tego rodzaju kontroli również stosuje się te same przepisy prawne, co w przypadku kontroli rutynowych i interwencyjnych.

DEFINICJA

Utrudnienie czynności kontrolnej to zawinione działanie lub zaniechanie np. właściciela obiektu, które wywołuje skutek w postaci zakłóconej realizacji czynności kontrolnej, nieudaremniające jednak przebiegu całego postępowania kontrolnego.

DEFINICJA

Udaremnienie kontroli to zawinione działanie lub zaniechanie np. właściciela obiektu, które wywołuje skutek w postaci braku możliwości rozpoczęcia kontroli lub zrealizowania celu kontroli.

DOBRA PRAKTYKA.

KONTROLE W ASYŚCIE POLICJI

Jeśli w gminie nie ma straży miejskiej/gminnej dobrą praktyką jest prowadzenie kontroli w asyście policji. Urzędnicy nie mają możliwości wystawiania mandatów, a więc obecność policji jest w tym wypadku bardzo pomocna. Co do zasady policja może prowadzić czynności wyjaśniające, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie popełnienia wykroczenia (np. naruszenia uchwały antysmogowej lub spalania odpadów). Podstawą prawną działania policji są przepisy ustawy o Policji oraz Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. Należy jednak zwrócić uwagę na przepis art. 9v [Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach](#), zgodnie z którym na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwy miejscowo komendant ma obowiązek zapewnić wsparcie policji w prowadzeniu kontroli przestrzegania przepisów tej ustawy. Kontrola taka obejmuje m.in. sposób postępowania z odpadami komunalnymi, a więc również przypadki ich spalania.

3

Jak przygotować się do kontroli i jak ją skutecznie przeprowadzić?

3.1.2 Na kontrolę należy zabrać:

3.1.2 Dodatkowo zdecydowanie warto mieć przy sobie:

3.1.3 Co warto wiedzieć przed kontrolą?

DOBRA PRAKTYKA. DRONEM W SMOG

Rybnik, Racibórz, Radlin, Mysłowice, Poraj – to tylko niektóre miasta, które korzystały z dronów do ujawniania przypadków spalania odpadów. Jak przebiega taka kontrola? W antysmogowym patrolu uczestniczą dwa drony. Jeden pełni funkcję zwiadowcy – pomaga w namierzaniu źródeł dymu, drugi jest latającym laboratorium pomiarowym – nadlatuje nad wskazany przez zwiadowcę komin, pobiera i analizuje próbki dymu. Sprawdzenie składu dymu trwa około 30 sekund. Wynik pomiaru zostaje przekazany uczestniczącym w akcji urzędnikom, którzy posiadają stosowne upoważnienia do przeprowadzenia kontroli nadane przez wójta, burmistrza lub prezydenta (takie kontrole mogą być także prowadzone w asyście policji). Urzędnicy, gdy zachodzi podejrzenie spalania odpadów, mogą podjąć decyzję o natychmiastowym wejściu na teren posesji i kontroli paleniska. Taki sposób działania umożliwia przegląd dużego obszaru i ułatwia wytypowanie domów stanowiących poważne zagrożenie dla jakości powietrza. Efektem kilkugodzinnego patrolu jest „mapa trucicieli”, czyli miejsc, które mogą być sprawdzone w późniejszym terminie.

Trudne sytuacje

Przeprowadzając kontrole domów jednorodzinnych w obszarze zgodności z uchwałą anty-smogową, można się spotkać z trudnymi sytuacjami w kontakcie z właścicielem posesji. Jak reagować na konfrontacyjne zachowania osoby kontrolowanej? Poniżej propozycja użytecznych metod, które pomogą sprawniej przeprowadzić kontrolę.

ZDARTA PŁYTA

**STAWIANIE GRANIC NAZYWANE RÓWNIEŻ
TECHNIKĄ 4 KROKÓW**

ZAMGLENIE

KOMUNIKAT JA

OGÓLNIKI DO KONKRETÓW

STAWIANIE GRANIC NAZYWANE RÓWNIEŻ TECHNIKĄ 4 KROKÓW

Kiedy warto stosować?

W sytuacji kiedy rozmówca narusza granice osoby kontrolującej, a prośba o zmianę zachowania po zastosowaniu metody komunikatu „ja” nie przynosi rezultatu.

Struktura komunikatu:

Technika ta polega na eskalowaniu oczekiwań wobec rozmówcy, którego zachowanie jest nieakceptowalne. Częścią tej techniki jest odrębna technika komunikatu „ja”.

- ◆ Krok 1. Komunikat „ja”.
- ◆ Krok 2. Powtórzenie komunikatu „ja”.
- ◆ Krok 3. Zapowiedź sankcji/konsekwencji.
- ◆ Krok 4. Wykonanie sankcji.

Właściciel posesji:

Zabierzcie się do pracy a nie nachodźcie ludzi!

Kontrolujący:

Kiedy Pan/Pani sugeruje, że Pana nachodzę, to czuję się niekomfortowo i proszę, żeby Pan/Pani nie sugerował takiego zachowania z mojej strony.

Właściciel posesji:

Wie Pan/Pani, nie interesuje mnie jak się Pan/Pani czuje, czuję się nachodzony przez Pana/Panią i tyle.

Kontrolujący:

Proszę Pana/Pani, jeszcze raz powtórzę, nie jest moją intencją nachodzenie Pana/Pani, dlatego proszę tego nie sugerować.

Właściciel posesji:

Zabierzcie się do pracy, a nie marnujcie moich pieniędzy na kontrole.

Kontrolujący:

Proszę Pana/Pani, jeśli nie przestanie Pan/Pani mnie obrażać, to zakończę dziś kontrolę i złożę zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa polegającego na utrudnianiu czynności kontrolnych na policję.

Właściciel posesji:

Nie mam zamiaru przestać, zamiast pracować, Pan/Pani woli mnie nachodzić.

Kontrolujący:

Szanowny Panie/Pani, nie pozostawia mi Pan/Pani innego wyboru niż odstąpić od czynności kontrolnych i zawiadomić policję o popełnieniu przez Pana/Panią przestępstwa.

3.2. Kontrola krok po kroku

Mając na uwadze główny cel kontroli, którym jest sprawdzenie czy osoba kontrolowana nie dopuściła się spalania odpadów i czy przestrzega zapisów uchwały antysmogowej, należy pamiętać o kilku krokach, dzięki którym każda kontrola będzie przeprowadzona prawidłowo, sprawnie i skutecznie.

Poniżej znajduje się scenariusz wizyty w domu kontrolowanego mieszkańca. Każde kolejne działanie, które należy podjąć w trakcie kontroli (kolumna po lewej) zostało opatrzone komentarzem o praktycznym wymiarze (kolumna po prawej). Scenariusz w formie listy kontrolnej, którą można wydrukować i mieć przy sobie podczas każdej kontroli, znajduje się [tutaj](#) ↓.

ETAP I

Przed przystąpieniem do czynności kontrolnych

Działanie	Komentarz
Przedstawienie się i okazanie legitymacji służbowej (jeśli taką się posiada) oraz imiennego upoważnienia wydanego przez wójta, burmistrza lub prezydenta, do przeprowadzenia kontroli	<p>W sytuacji gdy mieszkaniec odmawia wpuszczenia członków zespołu kontrolnego na teren nieruchomości, należy zadzwonić na policję i wezwać ich na miejsce zdarzenia (gdyż jest to popełnienie przestępstwa z art. 225 k.k.). Zanim jednak podejmie się ten krok warto spróbować porozmawiać z mieszkańcem – zobacz podrozdział <i>Trudne sytuacje</i>.</p> <p>Natomiast gdy w kontrolowanym lokalu znajduje się wyłącznie osoba małoletnia, warto:</p> <ul style="list-style-type: none">▶ w przypadku kontroli rutynowej – sporządzić notatkę urzędową, odstąpić od kontroli i przenieść ją na inny termin, gdy w lokalu będzie obecny dorosły domownik. Warto tutaj zaznaczyć, że sprawcą wykroczenia może być już osoba, która ukończyła 17 lat (art. 8 Kodeksu wykroczeń).▶ w przypadku kontroli interwencyjnej (gdy istnieje mocne podejrzenie wykroczenia) – zawiadomić policję lub ew., gdy jest taka możliwość, przywołać do udziału w kontroli dorosłego sąsiada. Można również poczekać z prowadzeniem czynności kontrolnych na pełnoletnich domowników. <p>↓ Wzór upoważnienia</p>

Działanie	Komentarz
Wyjaśnienie jaki jest cel przeprowadzenia kontroli	<p>Celem wizyty jest przeprowadzanie działań kontrolnych pod kątem przestrzegania uchwały antysmogowej i zakazu spalania odpadów. Działania będą obejmowały kontrolę wszystkich urządzeń grzewczych na paliwo stałe znajdujących się na posesji pod wskazanym adresem oraz kontrolę stosowanego w nich paliwa.</p> <p>Warto dodać, że w trakcie kontroli sprawdzane jest także przestrzeganie przez właściciela nieruchomości jego obowiązków wynikających z Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.</p> <p>DOBRA PRAKTYKA. ZACHOWANIE ANONIMOWOŚCI ZGŁASZAJĄCYCH</p> <p>Ze względu na ochronę i zachowanie anonimowości osoby zgłaszającej podejrzenie popełnienia wykroczenia (w przypadku kontroli interwencyjnej) nie ma potrzeby informowania o rodzaju kontroli (rutynowa czy interwencyjna). Warto również skontrolować więcej budynków w okolicy (w tym adres zgłaszającego), aby nie sugerować kto dokonał zgłoszenia.</p>
Przedstawienie podstawy prawnej do przeprowadzenia kontroli oraz praw i obowiązków osoby kontrolowanej	<p>Podstawa prawna do przeprowadzenia kontroli – art. 379 ust. 2 Ustawy Prawo ochrony środowiska i na podstawie art. 9u ust. 1 Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.</p> <p>Osoba kontrolowana ma prawo:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Wnieść uzasadnione zastrzeżenia oraz uwagi do sporządzonego protokołu kontroli, który zostanie sporządzony po zakończonych czynnościach kontrolnych (art. 380 ust. 2 POŚ).2. Może odmówić podpisania protokołu i w terminie 7 dni przedstawić swoje stanowisko na piśmie kontrolującemu. Kontrolujący zobowiązany jest umieścić w protokole wzmiankę o odmowie podpisania (art. 380 ust. 3 POŚ).3. Jeśli w wyniku kontroli zostanie ujawnione, że osoba kontrolowana popełnia wykroczenie, ma ona prawo do uczestniczenia w prowadzonym postępowaniu na zasadach określonych w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia. <p>Kontrolowany zobowiązany jest do:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Umożliwienia wstępu na teren posesji zgodnie z zapisami art. 379 ust. 3 POŚ.2. Umożliwienia kontrolującemu przeprowadzenia poboru próbek i wykonania innych niezbędnych czynności kontrolnych.3. Okazania na żądanie kontrolującego dokumentów mających związek z problematyką kontroli (np. dokumentów dotyczących klasy kotła).

DOBRA PRAKTYKA. ZACHOWANIE ANONIMOWOŚCI ZGŁASZAJĄCYCH

Ze względu na ochronę i zachowanie anonimowości osoby zgłaszającej podejrzenie popełnienia wykroczenia (w przypadku kontroli interwencyjnej) nie ma potrzeby informowania o rodzaju kontroli (rutynowa czy interwencyjna). Warto również skontrolować więcej budynków w okolicy (w tym adres zgłaszającego), aby nie sugerować kto dokonał zgłoszenia.

DOBRA PRAKTYKA. JAK ZBADAĆ WILGOTNOŚĆ DREWNA?

Weryfikacja wilgotności drewna polega na zbadaniu trzech sztuk drewna ze sterty przygotowanej na opał (dół, środek, góra). Pomiar każdej sztuki powinien być przeprowadzony dwukrotnie, zgodnie z instrukcją producenta wilgotnościomierza. Wynik końcowy jest średnią z przeprowadzonych sześciu pomiarów. Podczas interpretacji należy uwzględnić niepewność metody pomiarowej.

DOBRA PRAKTYKA. ODPOWIEDNIA DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Dobłą praktyką jest wykonanie fotografii budynku/kotłowni i/lub składowiska opału w taki sposób, aby widoczny był ogólny pogląd na pomieszczenie oraz adres. W przypadku kilku/kilkunastu kontroli takie działanie ułatwi segregację zdjęć do dokumentacji.

DOBRA PRAKTYKA. WERYFIKACJA W BAZIE CEEB

Przed kontrolą warto sprawdzić w bazie Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków [CEEB] jakie źródła ogrzewania zostały zgłoszone jako zainstalowanie lub eksploatowane w danej nieruchomości. Jeśli występuje niezgodność informacji w bazie CEEB ze stanem faktycznym, należy odnotować rozbieżność w protokole i pouczyć kontrolowanego o konieczności zmiany deklaracji.

DOBRA PRAKTYKA. NAKLEJKA Z TERMINEM WYMIANY KOTŁA*

W widocznym miejscu, na urządzeniu grzewczym, warto umieścić naklejkę z określeniem granicznego terminu do wymiany kotła.

*tylko jeśli mamy pewność co do klasy (lub braku klasy) kotła lub widocznej daty produkcji (w przypadku m.in. podkarpackiej oraz śląskiej uchwały antysmogowej).

4

Edukacja i działania informacyjne na poziomie gminy

1. ORGANIZACJA SPOTKAŃ Z MIESZKAŃCAMI.

Takie spotkania mogą mieć miejsce podczas zebrań wiejskich, z rodzicami w szkołach lub mogą być organizowane celowo w ramach budowania świadomości na temat zanieczyszczenia powietrza. Atrakcyjnym sposobem na przekazywanie wiedzy jest także organizacja festynów oraz imprez plenerowych, podczas których można np. przeprowadzić quizy i konkursy dotyczące działań na rzecz czystego powietrza.

2. UTWORZENIE INFOLINII LUB PUNKTU INFORMACYJNEGO W GMINIE

Mieszkańcy będą mogli uzyskać tam ważne informacje, m.in. na temat konieczności wymiany kotłów oraz o programach dotacyjnych, np. Czyste Powietrze, Stop Smog, Ciepłe Mieszkanie, a także na temat sposobu postępowania w przypadku wystąpienia wysokich stężeń zanieczyszczeń powietrza.

3. UDOSTĘPNIENIE SPOSOBU ZGŁASZANIA WYKROCZEŃ

Gmina powinna podać na swojej głównej stronie nr telefonu, adres mailowy i miejsce (adres), gdzie można dokonać zgłoszenia podejrzenia spalania odpadów lub nieprzestrzegania przepisów uchwał antysmogowych. W niektórych województwach funkcjonują aplikacje umożliwiające dokonywanie anonimowych zgłoszeń np. [Ekointerwencja w Małopolsce](#). Istotne jest, aby mieszkańcy mieli świadomość, gdzie mogą dokonać takiego zgłoszenia i że nie pozostaną one bez reakcji odpowiednich służb.

- ↓ [Wzór upoważnienia do przeprowadzenia kontroli](#)
- ↓ [Lista kontrolna – kontrola krok po kroku](#)
- ↓ [Wzór protokołu kontroli](#)
- ↓ [Wzór świadectwa jakości paliw stałych](#)
- ↓ [Wzór wniosku do sądu](#)
- ↓ [Wzór naklejki na urządzenie grzewcze](#)
- ↓ [Przykład decyzji administracyjnej nakazującej wymianę urządzenia](#)

**To urządzenie
należy wymienić do**

		.			.				
--	--	---	--	--	---	--	--	--	--

Nie czekaj, wymień kocioł już teraz!

Skorzystaj z dotacji!

Wejdź na stronę:

czystepowietrze.gov.pl

	Działanie	✓
Etap I Przed przystąpieniem do czynności kontrolnych	Przedstawienie się i okazanie legitymacji służbowej (jeśli taką się posiada) oraz imiennego upoważnienia wydanego przez wójta, burmistrza lub prezydenta, do przeprowadzenia kontroli	
	Wyjaśnienie jaki jest cel kontroli	
	Przedstawienie podstawy prawnej do przeprowadzenia kontroli oraz praw i obowiązków osoby kontrolowanej	
	Upewnienie się czy na terenie posesji jest bezpiecznie i czy można przeprowadzić pełną kontrolę.	
	Poproszenie o obecność przy kontroli operatora urządzenia grzewczego	
Etap II Oględziny miejsca	Ustalenie liczby indywidualnych palenisk grzewczych znajdujących się na terenie nieruchomości	
	Określenie rodzajów paliw spalanych w poszczególnych paleniskach	
	Oględziny składowiska opału	
	Dokumentacja fotograficzna składowiska opału	
	<u>Gdy spalany jest węgiel:</u>	
	1. Sprawdzenie świadectwa jakości węgla i faktury zakupu węgla	
	2. Ocena wizualna węgla – próba ustalenia czy paliwo spełnia wymagania Ustawy o systemie monitorowania i kontroli jakości paliw lub uchwały antysmogowej	
	<u>Gdy spalane jest drewno:</u>	
	1. Wykonanie pomiaru wilgotności biomasy przy użyciu wilgotnościomierza	
	Oględziny paleniska:	
	1. Obejrzenie paleniska (sprawdzenie zawartości komory spalania)	
	2. Obejrzenie popielnika	
	3. Obejrzenie otoczenia kotła	
<u>Stwierdzenie spalania odpadów:</u>		